

پزشکی

۱ معرفی رشته

شاید رشته پزشکی معروف ترین رشته دانشگاهی باشد که نیاز به هیچ معرفی نداشته باشد. کمتر کسی است که نداند رشته پزشکی چیست و وظیفه یک پزشک را نداند.

همه افراد در طول زندگیشان مریض شده اند و برای درمان این بیماری به پزشک مراجعه کرده اند. پس علم پزشکی در دید عام و در واقع درمان یک بیماری و یا خدمت رسانی به منظور ایجاد سلامتی برای اشخاص است. اما اگر بخواهیم نگاه ریز بینانه تری داشته باشیم تا بتوانیم این رشته را برای تحصیل انتخاب کنیم و تمام عمر با آن درگیر باشیم، نیاز به اطلاعات دیگری است. در این نوشته سعی شده است تا با بیان ریزتری به معرفی رشته بپردازیم.

فارغ التحصیلان این رشته می توانند بعد از پایان تحصیلات، مسوولیت های متفاوتی را عهده دار شوند، از آن جمله می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- تشخیص، درمان و پیگیری بیماران در مطبهای شخصی، درمانگاهها و بیمارستانها.
- مدیریت و سرپرستی مراکز ارائه خدمات بهداشتی و درمانی.
- مشارکت در امر تحصیلی و پژوهشی در ارتباط با بیماری های مختلف

دوره پزشکی شامل ۴ مرحله است:

این ۴ دوره شامل علوم پایه، فیزیوپاتولوژی (نشانه شناسی)، کارآموزی و کارورزی می باشد. مرحله علوم پایه در واقع عامل ارتباطی بین درس های دبیرستان و پایه با درس های تخصصی پزشکی است، بدین ترتیب که شامل آن قسمت از درس های پایه است که به بدن انسان مربوط می شود؛ برای مثال، بیوشیمی قسمتی از علم شیمی است که در مورد شیمی بدن موجود زنده (در این جا انسان) صحبت می کند و همین طور سایر درس های این مرحله که در بخش درس ها شرح داده می شوند.

مرحله شناخت نشانه و علایم بیماری و چگونگی پیدایش علایم بیماری، در ارتباط با عامل بیماری زا و چگونگی پیدا کردن آن در معاینه ها و آموزش نظری دستگاه های تشخیص، بدون توجه به درمان است. در این دوره، دانشجو مفهوم بیماری و علایم آن و نحوه تشخیص آن را به صورت نظری مطالعه نموده، چگونگی آن را با توجه به درس های علوم پایه فرا می گیرد.

مرحله بعدی شامل دوره کارآموزی (استاژری) است که دانشجو در این مرحله، به بیمارستان و بالین بیماران می رود و در کنار درس های نظری، روش های تشخیص و درمانی را در بالین بیمار می آموزد. در این قسمت، استادان در مورد هر بیمار، توضیحات لازم را به دانشجویان ارائه می دهند و دانشجو نیز زیر نظر استاد، فرآیندهای معاینه بالینی و فنون تشخیص را به کار می برد و شیوه درمان و تجویز دارو را نیز در هر مورد می آموزد. در این مرحله درس های نظری نیز ارائه می شود که مکمل کار بالینی در بخش خواهد بود.

مرحله بعد دوره کارورزی (انترنی) است، دانشجو پس از فراگیری راه های تشخیص و درمان به صورت مستقل و با نظارت کلی روزانه استادان، اقدام به بیماریابی، تشخیص و درمان نموده، مواد آموخته شده در مرحله کارآموزی (استاژری) را در عمل به کار می برد و تجربه می اندوزد.

در کل دوره پزشکی عمومی دو امتحان اصلی (حیاتی) وجود دارد که شامل امتحان جامع علوم پایه و دیگری امتحان جامع پرائترنی می باشد. قبولی در این دو امتحان، لازمه ورود به مرحله بعدی است.

در زیر به معرفی تک به تک این دوره ها می پردازیم.

➤ علوم پایه: این دوره ضمن آشنا نمودن دانشجویان با مباحث پایه، آمادگی لازم را نیز برای یادگیری علوم بالینی در آنان بوجود می آورد. طول این دوره ۲ سال است که در پایان این دوره دانشجو در آزمونی شامل کلیه دروس این دوره شرکت می کند و در صورت موفقیت به دوره بعدی راه می یابد. هر دانشجو حداکثر دوبار می تواند در این آزمون شرکت کند

➤ فیزیوپاتولوژی: آگاهی از مبانی فیزیولوژیک، شناخت مکانیزم بیماری ها و عوامل موثر در آنها نشانه های بیماری ها و تشخیص و درمان آنها مطالبی است که شما می توانید آنها را در این دوره فرا بگیرید. طول این دوره ۶ ماه است و طی آن دانشجو ضمن آگاهی از مبانی فیزیولوژیک، با مکانیزم بیماری ها و عوامل موثر در آنها به طریق تحلیل گرانه آشنا می شود و نشانه های بیماریها و تشخیص و درمان آنها را یاد می گیرد.

➤ کارآموزی بالینی: شناخت آثار و علائم بیماری ها از دیدگاه بالینی و آزمایشگاهی و بدست آوردن توانائی های لازم در به کار بردن اندیشه، استدلال و نتیجه گیری سریع در طراحی عملیات پیشگیری و درمان است. طول این دوره ۲۰ ماه است و هدف شناخت آثار و علائم بیماری ها از دیدگاه بالینی و آزمایشگاهی به دست آوردن توانایی های لازم در به کار بردن اندیشه، استدلال و نتیجه گیری سریع، به منظور برخورد منطقی و صحیح با بیمار و طراحی عملیات پیشگیری درمانی است.

➤ کارورزی بالینی: پرورش مهارت ها، تقویت قدرت تصمیم گیری در مقابل با مسائل بهداشتی و درمانی و قبول مسئولیت در مقابل اقدام لازم هدف های این دوره مهم است. طول دوره ۱۸ ماه است و هدف پرورش مهارت ها، تقویت قدرت تصمیم گیری، افزایش اتکاء به نفس و تکمیل پرورش اندیشه از طریق رویارویی مستقیم کارورز با مسائل بهداشتی، درمانی و تقبل مسوولیت مستقیم امور بهداشتی، درمانی به عهده همه است.

➤ کنکور کارورزی: دانشجویان قبل از شروع مرحله کارورزی، در کنکور کارورزی که شامل کلیاتی از دروس پایه و اصلی و عمومی فیزیولوژی علوم بالینی است و به طور سراسری برگزار می شود شرکت می کنند چون گذراندن موفقیت آمیز این آزمون برای راه یابی به دوره کارورزی ضروری است. فارغ التحصیلان ملزم به خدمت در مناطق محروم کشور هستند.

در پایان باید به این نکته اشاره کرد که تصور بسیاری از داوطلبان ورود به دانشگاه به خصوص داوطلبان علاقه مند به رشته پزشکی این است که دانشگاه مثل یک قیف برعکس است که ورود به آن مشکل و خروج از آن بسیار ساده است. در حالی که به گفته دانشجویان این رشته، یک دانشجوی پزشکی باید آمادگی مطالعه، تحقیق و پژوهش را در حد بسیار گسترده و فراگیر داشته باشد؛ یعنی اگر دانشجو بسیار کوشا و علاقه مند نباشد و تنها برای عنوان "دکتری" وارد این رشته شده باشد، حتی نمی تواند مدرک دکترای عمومی خود را به دست بیاورد. زیرا دوره پزشکی عمومی نسبت به رشته های دیگر، طولانی تر است و در طی این مدت دانشجو باید درس های متعدد، متنوع، حجیم و نسبتاً پیچیده و دشواری را مطالعه کند.

توانایی های مورد نیاز و قابل توصیه:

سلامت تن و روان برابر ضوابط مربوط به تشخیص کمیسیون پزشکی متعهد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای داوطلبان رشته پزشکی امری ضروری است.

علاوه بر آن داوطلبان ورود به رشته پزشکی باید از دانش و علاقه بالایی در زمینه درس های زیست شناسی و علوم پایه نیز برخوردار بوده، دقت کافی و حوصله زیاد در زمینه فراگیری جزئیات مربوط به بیماری های مختلف را داشته باشند.

۲ دانشگاه های مطرح

دانشگاه های مطرح در این رشته را می توان به صورت زیر نام برد

- دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دانشگاه علوم پزشکی شیراز
- دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
- دانشگاه علوم پزشکی تبریز

۳ دروس اصلی رشته

۳،۱ دروس علوم پایه

بیوشیمی، بافت شناسی، تشریح (نظری - عملی)، تشریح (آناتومی) (نظری عملی)، فیزیولوژی (نظری عملی)، ایمنولوژی (نظری)، اپیدمیولوژی، روانشناسی، جنین شناسی، تغذیه، ژنتیک، زبان تخصصی، آسیب شناسی عمومی، انگل شناسی، میکروبیولوژی.

دوره فیزیوپاتولوژی این دوره شامل ۳۱ واحد درسی است که دو ترم تحصیلی طول خواهد کشید. در پایان این دوره معدل دانشجویان از دروس فیزیوپاتولوژی، باید دست کم ۱۲ باشد، در غیر این صورت دانشجویان باید درس‌هایی را که در آنها نمره کمتر از ۱۲ آورده است، مجدداً بخوانند. حداکثر مدت مجاز، در مراحل اول و دوم (علوم پایه و فیزیوپاتولوژی) ۵ سال است. در پایان این دو دوره دانشجویانی که همه‌ی واحدها را با موفقیت بگذرانند، به دوره‌ی کارآموزی بالینی راه می‌یابند. باید توجه داشت که ملاک قبولی در امتحانات این مرحله، کسب حداقل نمره ۱۲ از ۲۰ است؛ در حالی که در دروس پایه، ملاک کسب نمره ۱۰ از ۲۰ می‌باشد.

۳،۲ دروس فیزیوپاتولوژی

آسیب شناسی اختصاصی، فارماکولوژی، سیمینولوژی، دوره‌های فیزیوپاتولوژی ارگان‌ها. دوره کارآموزی بالینی. دانشجویان پزشکی در این مرحله قادر هستند تا آموخته‌های خود را از دروس مختلف با یافته‌های بالینی از بیماران بستری در بیمارستان‌ها تطبیق داده و با بهره‌گیری مناسب از روش‌های تشخیص آزمایشگاهی، بیماری را تشخیص دهند و اقدامات مناسب درمانی را برای بیمار انجام دهند. این دوره شامل ۹۷ واحد درسی است که در چهار بخش اصلی ارائه می‌گردد و عمدتاً مسائل رایج در پزشکی عمومی را شامل می‌شود که عبارتند از داخلی، جراحی، زنان و کودکان.

در سایر بخش‌ها که بخش‌های فرعی محسوب می‌شوند نیز بیماری‌های شایع در آنها آموزش داده می‌شود. با توجه به این مطلب، چهار رشته اصلی جراحی، داخلی، زنان و کودکان زمان بیشتری را به خود اختصاص می‌دهند.

۳,۳ کارآموزی

در دوره کارآموزی، دانشجویان باید روش برخورد با بیمار، تهیه شرح حال بیمار و نحوه تشخیص و درمان را فرا بگیرند تا در دوره بعدی - کارورزی - که خود تصمیم گیرنده خواهند بود، بتوانند به کمک بیماران بشتابند و تصمیمات لازم را اتخاذ نمایند. در دوره کارآموزی نمره قبولی در دروس عملی و نظری ۱۱۲ است و معدل کل دوره کارآموزی باید بالای ۱۴ باشد و چنانچه کمتر از ۱۴ باشد، باید واحدهای با نمره کمتر از ۱۴ تکرار شود تا معدل کل به ۱۴ برسد. در پایان این دوره، دانشجویان قبل از ورود به دوره کارورزی در امتحانی به نام امتحان جامع کارورزی شرکت می‌نمایند و پس از قبولی به دوره کارورزی وارد می‌شوند. چنانچه دانشجویی در امتحان مربوط قبول نگردد، حداکثر ۴ مرتبه می‌تواند در این امتحان شرکت نماید.

دروس کارآموزی بالینی

بیماری‌های اعصاب، بیماری‌های عفونی، کارآموزی داخلی، بیماری‌های جراحی، بیماری‌های ارتوپدی، بیماری‌های عفونی، کارآموزی جراحی، تاریخ و اخلاق پزشکی، بیماری‌های کودکان، پزشکی قانونی و مسمومیت‌ها، فارماکولوژی بالینی، کارآموزی چشم، کارآموزی پوست، کارآموزی بهداشت، کارآموزی بخش کودکان، بهداشت، کارآموزی گوش و حلق و بینی، کارآموزی ارتوپدی. بیماری‌های زنان و زایمان، کارآموزی رادیولوژی، بیماری‌های روانی، کارآموزی روانپزشکی.

۳,۴ کارورزی

دوره کارورزی بالینی این دوره آخرین مرحله آموزش پزشکی است و آن را دوره انترنی نیز می‌گویند. این دوره ۶۴ واحد درسی است و ۱۸ ماه به طول می‌انجامد. در دوره کارورزی، دانشجویان مسئولیت معاینه‌ی بیماران و تشخیص و اقدامات درمانی را در بیمارستان بر عهده خواهند داشت و آموخته‌های خود را در دوره‌های قبل به طور عملی انجام خواهند داد تا آماده پذیرش شغل پزشکی در جامعه شوند و بتوانند به طور مستقل به درمان بیماران بپردازند. در پایان این دوره و قبل از فراغت از تحصیل، کارورزان باید درس پایان‌نامه را که ۶ واحد درسی است، آغاز کنند.

دروس کارورزی بالینی

کارورزی بخش جراحی، کارورزی بخش چشم، کارورزی بخش سوانح و سوختگی، کارورزی بخش ارتوپدی، کارورزی بخش ارولوژی، کارورزی بخش اطفال، کارورزی بخش بهداشت، کارورزی بخش گوش و حلق و بینی، کارورزی بخش داخلی، کارورزی بخش زنان و زایمان، کارورزی بخش اورژانس، کارورزی بخش نفرولوژی، کارورزی بخش پوست، کارورزی بخش روانپزشکی

۴ وضعیت شغلی در ایران و خارج

امروزه از گوشه و کنار می شنویم که برای فارغ التحصیلان پزشکی بازار کار مناسبی وجود ندارد. در حالی که هنوز در بسیاری از شهرهای کوچک و مناطق محروم با کمبود پزشک مواجه هستیم. از سوی دیگر فارغ التحصیل پزشکی حتماً نباید در مطب بنشیند و نسخه بنویسد، بلکه در زمینه پزشکی شغل‌های مختلفی هست که می‌توان انجام داد. برای مثال زمینه‌های تحقیقی بسیاری در این رشته وجود دارد. اما متأسفانه تعداد فارغ التحصیلانی که مایلند در این زمینه کار کنند، بسیار انگشت شمار است.

بازار کار رشته پزشکی از منزل شخصی پزشکان شروع و تا بیمارستانها، کلینیک‌ها، درمانگاه‌ها، اورژانس‌ها و کلیه مراکز درمانی در بخش‌های دولتی و خصوصی، ورزشگاه‌ها و غیره گسترش می‌یابد و در صورت بضاعت و توانایی مالی امکان تأسیس مطب را نیز می‌توان یکی از بخش‌هایی دانست که پزشک اشتغال خود را فراهم می‌کند.

عمده‌ترین موقعیت‌های شغلی که بیشتر پزشکان می‌توانند جذب آنها شوند، عبارتند از:

- مطب‌های شخصی که بر حسب تمایل پزشک و نیاز منطقه در شهرها و روستاها دایر می‌گردد و پزشکان ویزیت مراجعان را در مطب‌ها انجام می‌دهند.
- بیمارستان‌ها و درمانگاه‌های خصوصی و دولتی که در آنها پزشکان به تشخیص و درمان بیماری‌های مراجعان خود می‌پردازند.
- مراکز بهداشتی درمانی شهری یا روستایی که اغلب مدیریت و سرپرستی این مراکز به عهده پزشکان عمومی می‌باشد و همچنین این مراکز از پزشکان عمومی برای تشخیص، درمان و پیگیری بیماری‌ها نیز استفاده می‌نمایند.

۵ وضعیت ادامه تحصیل

ادامه تحصیل دانشجویان رشته پزشکی بعد از اتمام دوره پزشکی عمومی در دو مرحله امکان پذیر است:

الف) ادامه تحصیل در رشته‌های تخصصی بالینی که داوطلب بعد از قبولی در امتحان پذیرش دستیار سراسری کشور می‌تواند در رشته‌های تخصصی که در حال حاضر در داخل کشور ارائه می‌شوند ادامه تحصیل دهد.

رشته‌های تخصصی بالینی در حال حاضر شامل ۲۳ رشته می‌باشد که عبارتند از: جراحی عمومی، جراحی مغز و اعصاب، جراحی استخوان و مفاصل (ارتوپدی)، جراحی کلیه و مجاری ادراری تناسلی (ارولوژی)، بیماریهای اعصاب، بیماریهای داخلی، بیماریهای عفونی و گرمسیری، بیماریهای قلب و عروق، بیماریهای کودکان، بی‌هوش، پزشکی اجتماعی، پزشکی هسته‌ای، آسیب‌شناسی (پاتولوژی)، پوست، پزشکی فیزیکی و توان‌بخشی، چشم‌پزشکی، پرتودرمانی (رادیوتراپی)، پرتو شناسی تشخیصی (رادیولوژی)، زنان و زایمان، روان‌پزشکی، گوش و حلق و بینی، پزشکی قانونی و طب کار می‌باشد.

ب) ادامه تحصیل در رشته‌های علوم پایه، فارغ‌التحصیلان رشته پزشکی می‌توانند در تخصص‌های علوم پایه پزشکی نظیر فیزیولوژی، ایمونولوژی، ژنتیک، ویروس‌شناسی پزشکی، میکروب‌شناسی پزشکی، انگل‌شناسی پزشکی، بیوشیمی، آمار حیاتی و تغذیه نیز شرکت نمایند.